

Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg
Christiansborg

25. september 2020

Svar på Børne- og Undervisningsudvalgets spørgsmål nr. 408 (Alm. del) af 3. juli 2020 stillet efter ønske fra Ellen Trane Nørby (V)

Spørgsmål

Vil ministeren, evt. med bidrag fra finansministeriet, opgøre, hvordan hhv. ½, 1, 2,3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 og 10 års sabbatår efter endt gymnasial ungdomsuddannelse påvirker BNP og den gennemsnitlige beskæftigelsesfrekvens fremadrettet?

Svar

Det er forbundet med usikkerhed at vurdere BNP-virkningen af sabbatår. Det skyldes bl.a., at der ikke er tilstrækkelig viden om, hvordan sabbatår isoleret set påvirker den efterfølgende uddannelsesadfærd. Dvs. om sabbatår øger det efterfølgende uddannelsesomfang, fx på grund af øget motivation for uddannelse mv., eller om sabbatår mindsker det efterfølgende uddannelsesomfang, fx fordi beskæftigelse i øget omfang foretrækkes frem for videre uddannelse.

Der gives derfor med afsæt i spørgsmålet et stiliseret regneeksempel for virkningen på BNP og beskæftigelsen, hvor det beregningsteknisk er lagt til grund, at sabbatår ikke påvirker den efterfølgende uddannelsesadfærd.

Mængden af sabbatår kan – under den forudsætning – overordnet påvirke strukturelt BNP gennem henholdsvis ændret beskæftigelsesomfang og ændret produktivitet (lønafkast). Det kan ske ved, at beskæftigelsesomfanget og/eller timelønnen er mindre under sabbatåret end efter endt videregående uddannelse.

Danmarks Statistik offentliggjorde i juni 2020 en analyse vedr. omfanget og anvendelsen af sabbatår.¹ Af analysen fremgår det, at beskæftigelsesomfanget i det første sabbatår er forholdvist højt svarende til, at 75 pct. af tiden anvendes på arbejde.

Under forudsætning af et sådant beskæftigelsesomfang under alle sabbatår, vil BNP-virkningen af sabbatår navnligt afspejle produktivitetsforskelle (dvs.

¹ DST, *Analyse: Omkring 56 pct. af studenterne holde et eller to sabbatår*, 18. juni 2020.

lønforskelle) mellem ufaglærte under sabbatåret og personer med en videregående uddannelse (som forudsættes som alternativet ved mindre afholdelse af sabbatår).

I *tabel 1* er der under de ovenstående forudsætninger vist et stiliseret regneeksempel for virkningen på strukturelt BNP, hvor det gennemsnitlige antal sabbatår varierer mellem ½ og 5 år. BNP-virkningerne er vist i forhold til et 0-scenarie, hvor ingen holder sabbatår efter afsluttet gymnasial uddannelse.

År efter afsluttet gymnasial uddannelse	1/2	1	1,5	2	3	4	5
BNP-virkning, mia. kr.	-6	-12	-18	-24	-36	-48	-60
- heraf produktivitet	-5	-9	-14	-19	-28	-38	-47
- heraf beskæftigelse	-1	-3	-4	-5	-8	-10	-13
Beskæftigelsesvirkning, 1.000 personer	-1,2	-2,3	-3,5	-4,7	-7,0	-9,3	-11,6
Beskæftigelsesvirkning, frekvens	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,3

Kilde: Finansministeriet.

Det stiliserede regneeksempel viser, at hvis der fx i gennemsnit holdes i størrelsesordenen 1½ sabbatår – hvilket omtrent svarer til det gennemsnitlige antal afholdte sabbatår for årgangen med afsluttet gymnasial uddannelse i 2017, jf. nærmere nedenfor under beregningsforudsætninger – reduceres strukturelt BNP med i størrelsesordenen 18 mia. kr. – svarende til ca. 0,8 pct. af BNP – i forhold til et 0-sabbatår-scenarie.

Det bemærkes, at ændringer i antallet af sabbatår har relativt beskedne beskæftigelseseffekter, hvilket afspejler det relativt høje beskæftigelsesomfang under sabbatår, der er lagt til grund for det stiliserede regneeksempel.

Beskæftigelsen påvirkes således i det stiliserede eksempel med 3.500 personer svarende til -0,1 pct. points ændring i beskæftigelsesfrekvensen ved afholdelse af 1½ sabbatår frem for 0 sabbatår.

Det bemærkes, at Finansministeriets mellemfristede fremskrivninger – både tager udgangspunkt i den faktiske arbejdsmarkeds- og uddannelsesadfærd, hvorfor sabbatår indgår i fremskrivningerne. 0-scenariet er således ikke repræsentativt for udgangspunktet i de mellemfristede fremskrivninger.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at det stiliserede eksempel for BNP-virkningerne kun mekanisk er opregnet til 5 sabbatår frem for 10. Et gennemsnitligt antal sabbatår på 5 år ligger i sig selv langt fra den nuværende adfærd i uddannelsessystemet, hvilket gør beregningerne usikre, og beregningerne på over 5 sabbatår endnu mere usikre.

Beregningsforudsætninger

Det er lagt til grund for besvarelsen af spørgsmålet, at sabbatår defineres som perioden mellem afsluttet gymnasial uddannelse og påbegyndt videregående uddannelse.

Personer, der ikke påbegynder en videregående uddannelse efter afsluttet gymnasial uddannelse betragtes som personer, der har forladt uddannelsessystemet og som derfor ikke holder sabbatår. Det samme gælder personer, der har afsluttet en gymnasial uddannelse og efterfølgende påbegyndt en erhvervsuddannelse, da en erhvervsuddannelse ikke er en videregående uddannelse.

Dette følger afgrænsningen anvendt af Danmarks Statistik, der i juni 2020 offentliggjorde en analyse vedr. omfanget og anvendelsen af sabbatår.²

Vedrørende brugen af sabbatår fremgår det af Danmarks Statistiks analyse, at 19 pct. af årgangen, der færdiggjorde en gymnasial uddannelse i 2017, ikke holder nogen sabbatår, 27 pct. holder 1 sabbatår, 29 pct. holder 2 sabbatår og endelig er der 25 pct., der holder +3 sabbatår mv. *jf. tabel 2.*

Tabel 2

Antal sabbatår for personer, der afsluttede en gymnasial uddannelse i 2017

	Ingen sabbatår	1 sabbatår	2 sabbatår	3 eller flere sabbatår mv.
Pct.				
Personer med afsluttet gymnasial uddannelse	19	27	29	25

Anm.: Personer, der efter endt gymnasial uddannelse påbegynder en erhvervsuddannelse er ikke omfattet af opgørelsen i Danmarks Statistiks analyse. Andelen med 3 eller flere sabbatår i Danmarks Statistiks analyse består dels af personer, der holder mere end to sabbatår og dels personer, der ikke fremadrettet vil påbegynde en videregående uddannelse. Fordelingen af disse to grupper er dog indtil videre ukendt, fordi der er tale om årgangen, der færdiggjorde en gymnasial uddannelse i 2017. I besvarelsen af spørgsmålet er sidstnævnte gruppe taget ud, da disse betragtes som personer, der har forladt uddannelsessystemet og som derfor ikke holder sabbatår.

Kilde: DST, Analyse: Omkring 56 pct. af studenterne holde et eller to sabbatår, 18. juni 2020.

I sidstnævnte gruppe i Danmarks Statistiks analyse (+3 år sabbatår mv.) indgår både personer, der holder sabbatår inden deres videregående uddannelser og personer, der fremover ikke kommer til at påbegynde en videregående uddannelse. Da der i Danmarks Statistiks analyse er tale om personer, der færdiggjorde en gymnasial uddannelse i 2017, er det imidlertid ikke på nuværende tidspunkt muligt at adskille de to grupper.

For at besvare spørgsmålet er det imidlertid nødvendigt at fjerne gruppen, der aldrig påbegynder en videregående uddannelse og som dermed ikke holder sabbatår, fra populationen.

² DST, *Analyse: Omkring 56 pct. af studenterne holde et eller to sabbatår*, 18. juni 2020.

Det er derfor beregningsteknisk lagt til grund – på baggrund af eksisterende viden fra profilmodellen om hvor mange, der påbegynder en videregående uddannelse – at halvdelen af denne gruppe vil forlade uddannelsessystemet og dermed ikke have nogen sabbatår.³

På baggrund af ovenstående kan det beregningsteknisk anslås, at årgangen, der gennemførte en gymnasial uddannelse i 2017 og efterfølgende påbegyndte en videregående uddannelse, i gennemsnit holdt 1½ sabbatår.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister

³ I denne beregning er det lagt til grund, at halvdelen af de der holder 3 eller flere sabbatår ikke fremadrettet vil påbegynde en videregående uddannelse, og som derfor ikke betragtes som personer, der har sabbatår, men som personer, der har forladt uddannelsessystemet. Dette svarer omtrent til opgørelsen af uddannelsesadfærd i profilmodellen (Uni-c) og størrelsesordenen på den gruppe af personer, der kun har gennemført en gymnasial uddannelse, men ingen efterfølgende videregående uddannelse.